

Avots: Diena.lv
Autors: Kārklīņa Diāna
Datums: 02.06.2009
Laiks: 08:27

Reālajā darba vidē jaunajiem juristiem jāatvadās no daudzām ilūzijām

Juridiskā izglītība Latvijā ir pietiekami augstā līmenī, atzīst Dienas aptaujātie eksperti, tomēr arī norāda, ka īstā skola jurista profesijā sākas reālajā darba vidē.

Veiksmes ķīla — pats

Jauno juristu stiprā puse ir teorija, arī starptautisko tiesību zināšanas, plašs redzesloks, labas svešvalodu un tehnoloģiju prasmes. Kā, tiekoties ar potenciālajiem praktikantiem, secinājusi juridiskā biroja Sorainen partnere Eva Berlaus-Gulbe, tiesību zinātņu studenti ir arvien mērķtiecīgāki un ar nopietnāku attieksmi pret savas karjeras attīstību. Līdzīgi kā citās jomās, arī šajā nozarē veiksmes ķīla ir paša studenta centība, turklāt jābūt gatavam intensīvi mācīties arī pēc augstskolas absolvēšanas, uzsver eksperti. "Tiem, kuri ir darbīgi, ar ambīcijām un iesaistās dažādās aktivitātēs, novēlu to turpināt, bet tiem, kuru nostāja ir "ka tik diploms",— nopietni pārdomāt. Jurista diploms nav greznuma spalvas, bet arī atbildība," norāda Latvijas Juristu biedrības (LJB) ģenerālsekretāre Silvija Līce.

Vai juristu Latvijā jau nav par daudz? LJB valdes loceklis Tālav Jundzis skaidro — ja ir vēlme veidot karjeru tieši kā juristam, jāreķinās, ka darba tirgū vietu atradīs spēcīgākie, tomēr šī ir arī viena no retajām profesijām, kurā apgūtais izmantojams ļoti plaši un citās nozarēs.

Jurisprudence ir diezgan smaga joma, un daudziem jaunajiem speciālistiem nereti nākas sevi lauzt, atbrīvojoties no ilūzijām, varbūt pat pārdomāt profesijas izvēli. Jāviļas tiem, kas cerējuši uz lielu peļņu, vieglāku darbu un lielāku brīvību reglamentētajās tiesību jomas profesijās. Valsts pārvaldē strādājot, biežākā "aplaušanās" saistās ar iekļaušanos birokrātijas sistēmā. Arī advokāta darbs pretēji daudzu priekšstatam ir sūrs, lielākoties saistīts ar negācijām, kā arī prasa atteikšanos no dabiska naivuma — jābūt gatavam, ka tevi maldinās, raksturo Guna Kaminska, Latvijas Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētāja vietniece.

Eksperti ir vienprātis, ka no augstskolām iznākušajiem studentiem pietrūkst praktiskās sagatavotības, bet atzīst, ka arī prakse ne vienmēr spēj sniegt vajadzīgās iemaņas, jo tiesību jomā ir daudz lietu, pie kurām iesācēju nemaz nedrīkst laist. Kā norāda Latvijas Notāru padomes izpilddirektore Vija Piziča, jaunajiem speciālistiem pietrūkst saskarsmes iemaņu, mākas taisnīgumu vērtēt augstāk par izdevīgumu, izpratnes par morāli un ētiku. Par šiem jautājumiem gan jādomā ne tikai jaunajiem, bet ikvienam juristam.

Nekļūdīties ar diplomu

Izvēloties šo profesiju, jāpievērš īpaša uzmanība augstskolas piedāvātajai kvalifikācijai. Lai sekmīgi praktizētu un varētu pretendēt uz zvērināta advokāta vai notāra, tiesneša, prokurora amatu, nepieciešama tieši jurista kvalifikācija (tā iegūstama maģistrantūrā, bakalauraos var kļūt tikai par juriskonsultu). Šī iemesla dēļ daži eksperti negatīvi vērtē t.s. 3+2 sistēmu, kas daudziem rada kļūdainu priekšstatu par iegūstamo kvalifikāciju atšķirībām. "Šobrīd bakalaurs ir tāds pusjurists. Trijos gados nav iespējams izprast jurisprudences pamatus un tiesību teoriju tā, lai saprastu un izvērtētu nākotnes izredzes un plānus," saka S.Līce.

Darba devēju acīs pieredzējušu kandidātu pabeigtajai augstskolai bieži vien ir sekundāra nozīme, norāda kompānijas WorkingDay Latvia mārketinga direktors Māris Silinieks. Izšķirošais ir stāžs un prasmes. Bet, vērtējot iesācējus, zināmi priekšstati par izglītības iestādēm var nostrādāt, lai gan katra jaunieša zināšanas ir individuāla lieta. Juridiskās palīdzības administrācijas Juridiskās palīdzības nodrošinājuma nodaļas vadītāja Indra Markova uzsver, ka ikviens darba devējs ir ar savu specifiku, tāpēc arī favorīti katram citi. Viņasprāt, valsts augstskolās prasības pret kvalitāti un atdevi ir augstākas, bet arī privātās neatpaliek. No Policijas akadēmijas nāk lieliski prokurori, no Turības — labi juristi ar ekonomisku ievirzi, LU vairāk uzmanības pievērš tiesību teorijai un administratīvajām tiesībām, tāpēc sagatavo valsts pārvaldei piemērotākus speciālistus. LU spēcīgo tradīciju un pasniedzēju dēļ nozarē tiek vērtēta kā viena no labākajām, augstu kotējas arī Rīgas Juridiskā augstskola.

Visās augstskolās gan joprojām dominē orientācija uz teoriju, atzīst eksperti. Praksei būtu jābūt biežāk, vieslektoru praktiķu skaitam — lielākam, un studiju programmai jāspēj saturiski mainīties atbilstoši aktualitātēm likumdošanā. Salīdzinot ar ārvalstu augstskolām, Latvijā studiju intensitāte ir samērā zema, turklāt pietrūkst dziļāka ieskata biznesa tiesību jomā, jāpilnveido arī studiju kursi, kas saistās ar morāli un ētiku, retoriku, juridiskās valodas izmantošanu. Pēc S.Līces domām, vērtīgi būtu pārskatīt jurisprudences studentu novērtēšanas metodes (efektīvāki ir mutiskie eksāmeni) un attīstīt izglītību specifiskās tiesību jomās, piemēram, medicīnas tiesībās. Savukārt topošajiem studentiem jāvērtē studiju satura daudzpusīgums un pasniedzēji, kuriem tiesību jomā ir sevišķa nozīme.

Augstskolas par sevi un studenti par augstskolām

Baltijas Starptautiskā akadēmija: Prof. studijas ar padziļinātu jūras tiesību apguvi. Teorija līdzsvarā ar praktisko, daudzveidīgas prakses. Pasniedzēju kolektīvs pilnveidojas, lielisks aprīkojums, studijās izmanto teletiltu. Izcila bibliotēka. Ir studentu jurid. konsultāciju birojs, bet trūkst kriminālistikas laboratorijas. Studenti: Laba izgl. kvalitāte. Teorijas studijās pietiekami, bet plašāka varētu būt praktiskā daļa. Brīnišķīgi pasniedzēji (īpaši krievu plūsmā), ļoti laba bibliotēka.

BA Turība: Prof. studijas ar specializāciju pašvaldību tiesībās vai komerciesībās bak.programmā un četros virzienos maģistrantūrā. Vispusīgi studiju kursi, pieskaņoti darbam komercstruktūrās. Plašas praktiskās nodarbības, tiesu izspēles un studentu jurid.konsultāciju birojs, praktikumi specializācijās, laba sadarbība ar darba devējiem. Pasniedzēji — ar praksi saistīti profesionāļi, kas veic arī zinātniskus pētījumus, kuros iesaista studentus. E-studiju vide, kvalitatīvs aprīkojums, kas tiek uzlabots. Studenti: Daudz prakšu, bet dažkārt pietrūkst kontaktstundu. Darba tirgum atbilstoša izgl.kvalitāte, daudz jāstudē patstāvīgi. Laba bibliotēka. Jāaktivizē iespējas izvēlēties studiju

kursus arī citās augstskolās.

Daugavpils Universitāte: Prof. studijas ar uzsvāru uz praktisko. Pamatā gatavo speciālistus Latgalei, laba sadarbība ar vietējiem darba devējiem. Pasniedzēji — akadēmiķi un praktiķi, arī no citām augstskolām un ārzemēm. Ļoti laba mat. tehniskā bāze. Gribētos plašāku bibliotēku. Studenti: Daudz prakšu, ir labas iespējas, ja vien pats neslinko. Kvalitatīvas studijas, nav pārsātinātas ar filosofiskiem kursiem. Nevienmērīgs studiju grafiks, jo jāpielāgojas pasniedzējiem no Rīgas. Zinoši, pretimnākoši mācībspēki. Mazliet pietrūkst lit.resursu.

Latvijas Policijas akadēmija: Gan prof., gan akad. studijas. Pamatā gatavo darbiniekus tiesību aizsardzības iestādēm un valsts pārvaldei. Specifiskas specializācijas (pirmstiesas izmeklēšana, ekonomikas policija, kriminālpolicija u.c.) un izvēles kursi. Daudz semināru, praktisko nodarbību, plašas prakses iespējas. Zinoši pasniedzēji, arī vieslektori praktiķi. Laba materiāltehniskā bāze, jāturpina attīstīt kriminālistikas laboratorijas un mācību poligoni. (P.S. Pretēji IeM iecerēm LPA jauno studentu uzņemšanu izlēmusi turpināt. Sekojiet informācijai!) Studenti: Laba izgl. kvalitāte un augsta līmeņa pasniedzēji. Gribētos vairāk uzmanības un laika atsevišķu praktisko iemaņu apguvei, labāku materiāltehnisko bāzi un plašāku bibliotēku.

LU: Teorētiskās jurid. domas centrs. Akad. studijas ar uzsvāru uz teoriju, bet ar obligātām praksēm un saikni ar darba devējiem. Spēcīgi pasniedzēji, arī no ārzemēm. Plašs izvēles kursu klāsts, starpt. tiesu izspēles. Dinamiskas studijas, laba bibliotēka. Jāuzlabo sadarbība ar citām augstskolām, jāveic vairāk praktiski izmantojamu pētījumu. Studenti: Laba kvalitāte, bet ieguvumu būtu vairāk, ja progr. būtu ilgāka. Izcili mācībspēki ar progresīvām metodēm. Iespēja sniegt jurid.konsultācijas. Gribētos intensīvākas prakses, mazākas semināru grupas, vairāk studiju iespēju.

Rēzeknes Augstskola: Prof.studijas, piemērotas reģiona vajadzībām. Bak. programmā studiju kursi saistībā ar robežsardzes darbu, medicīnas tiesībām, nepilngadīgo kriminālprocesu, maģistrantūrā — ar jurid. tehniku un fundamentālām zinātnēm. Daudzveidīgas prakses, plaša bibliotēka. Zinoši pasniedzēji, arī vieslektori no ASV. Remonta dēļ telpu un aprīkojuma pagaidu problēma. Studenti: Ļoti kompetenti, pieejami pasniedzēji. Mazs mērogs, individuāls kontakts. Uzsvārs uz praktisko pusi. Remonta dēļ aprūtināša skraidīšana pa citām RA ēkām.

Rīgas Juridiskā augstskola: Tikai maģistrantūra, tikai angļu val. Gatavo speciālistus starpt.tirgum un praksei. Interesantas specializācijas. Daudz ārzemju studentu, arī pasniedzēji galvenokārt ārzemnieki. Augsta līmeņa aprīkojums, viena no labākajām jurid. bibliotēkām Austrumeiropā. Studenti: Ļoti laba izgl. kvalitāte, pasniedzēji — nozares korifeji, vienlīdz spēcīgi iemāca teoriju un praksi. Mazas grupas, daudz semināru un patstāvīgu studiju.

RSU:Ties. zinātņu institūts, kuru iecerēts pārveidot par RSU fakultāti, gatavo juristus ar specializāciju medicīnas un sociālajās tiesībās. Akad.bakalaura studijas ar fakultatīvu praksi, kā arī akad. un prof.maģistrantūra. Intensīvas studijas moduļu sistēmā, attīstās studiju vide. Pasniedzēji — augsta līmeņa speciālisti ar bagātu pieredzi, arī no citām RSU fakultātēm un citām augstskolām, ārzemju vieslektori. Top Juridiski sociālā klīnika, kur studenti sniegs konsultācijas. No rudens — arī nep. laika studijas. Studenti: Moduļu sistēmā var vairāk iemācīties. Specifiski kursi, gribētos vairāk specializāciju. Studijas tuvas realitātei, prakses galvenokārt valsts iestādēs. Spēcīgi pasniedzēji, plaša bibliotēka, lai gan dažās jomās resursu pietrūkst.

Sociālo tehnoloģiju augstskola: Prof. studijas ar uzsvaru uz civiltiesībām bak. programmā un privātajām tiesībām maģistrantūrā. Akcents uz praktisko izmantojumu, tiesu izspēles. Labi pasniedzēji praktiķi, plānota ārzemju vieslektoru piesaiste. Ar citām augstskolām laba sadarbība, kas jāattīsta. Augoša bibliotēka, nelielas grupas. Dažus kursus jāaizstāj ar modernākiem. Studenti: Mazs mērogs, tāpēc studijas raitākas un vairāk individuālas. Laba izgl. kvalitāte, cieša saistība ar praksi, var iegūt arī starpt.sertifikātu. Pasniedzēji — zināmi speciālisti. Bibliotēka gana plaša, bet pietrūkst pašas STA izdotu rakstu krājumu.